

Искергэн сүзлэр.

- *Зур бэхетлэр*
- *сызганып эшкэ бирелгэннэн килэ,*
- *Аһ! Оят, хурлык,*
- *түбәнлеклэр иренгэннэн килэ.*
- *Булса калдырмак берәү*
- *ушбу жиһанда изге ат,*
- *Тир белән тапсын ашарын,*
- *итсен, әлбәт, ижтиһад.*
- *Һәр олугълар*
- *эшлэгәнлектән олугълыклар таба,*
- *“Уйнады” дип бирмиләр*
- *ушбу жиһанда мәртәбә.*

▪ Г.Тукай.(1911)

- ушбу
- жиһан
- ижтиһад
- олугъ
- мөкаддәс

- өяз, сөңге - 1нче төркем
- мәхәллә, ядрә - 2нче төркем
- инсан, аршын – 3 нче төркем
- арык, вә - 4 нче төркем

Искергэн сүзлэр

- *өяз*
- *аршын*
- *мэхэллэ*
- *инсан*
- *сөңгө*
- *арык*
- *ядрэ*
- *вө*

■

- Мэгънэләре буенча 1нче баганадагы сүзләр- вакыт узду белән кулланылыштан төшеп калган предмет яки күренеш исемнәре. Аларны **тарихи сүзләр** дип атыйлар. Аларны бары тик тарихи хезмәтләрдә яки шул чор матур әдәбияты әсәрләрендә кулланалар.
- Ә икенче баганадагы сүзләр – хәзерге көндә дә булган предметларның, күренешләренең искергән атамалары. Аларны **архаизмнар** дип атыйлар.

- Ишәк илә сандугач.
- Ишәк сандугачны күрде дә, аның янына килеп: “Тыңла әле, дустым! Миңа сине, ул сайрарга бик маһир, дип мактадылар. Менә мин үз колагым илә синең тавышыңны ишетмәкче вә яхшы-начарлыгына үзем хөкем итмәкче булдым”, - диде.
- Сандугач, дәрхаль үзенең һөнәрен күрсәтергә башлап, әллә тагы мең төрле көйләргә борып сайрарга кереште.
- Ул, бер чут-чут итеп куеп, бер сызгыра, бер назиканә генә тавышын әкренләтеп, бер бөтен урманга вак кына ядрә сибелгән кеби яңгыратып җибәреп, ничек тә булса матуррак сайрарга тырыша иде. (Г.Тукай)

- Имтияз алган бала.
- Тырышты бу бала, чын ләззәт алды инде тәхсилдән;
- Югары булды урны “афәрин”нән һәм дә “тәхсин”нән.
- Ни кушсаң да укый алды, ни әйтсәң шуны язалды;
- Балаларның арасында үзенә “имтияз” алды.
- Беренче кәдрә мөмтаз булса бер инсан туганнан соң,
- Фәхерле имтиязларны алыр үскәч тә аннан соң.

- **“И сабыйлар! Эшләгез сез, иң мөкатдәс нәрсә-эш,**
- **Эш агачы һәрвакытта бик юмарт китрер җимеш.**
- **Яшьлегеңдә күп тырышсаң, эшкә бирсәң чын күңел,**
- **Каршыларсың картлыгыңны бик тыныч һәм бик җиңел”**

■

■

Г.Тукай